

PROJEKT: **Příhraniční spolupráce sdílených laboratoří pro zlepšení konkurenceschopnosti českých a slovenských producentů zeleniny**

CÍL PROJEKTU: Vybudování příhraniční sítě partnerských aplikačních laboratoří sloužících k testování vybraných genetických markerů spojených s chorobami a škůdci vyskytujícími se na zelenině.

Kód projektu: **304011X035**

Doba realizace: **2/2021 – 1/2023**

Příspěvek EFRR: **341 070,27 EUR**

MoravoSeed

Mendelova
univerzita
v Brně

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND
REGIONÁLNÍHO ROZVOJE
SPOLEČNĚ BEZ HRANIC

Popis projektu:

Cílem projektu je **propojit excelentní vědecké skupiny z českých a slovenských univerzit se šlechtitelským podnikem**, který bude plnit roli prostředníka při zintenzivňování využívání výsledků aplikovaného výzkumu jak producenty zeleniny, tak i ostatními šlechtitelskými (semenářskými) podniky.

Současné zemědělství se potýká více než kdykoliv dříve s **kombinací negativních vlivů** které, zásadně ovlivňují výslednou kvalitu, kvantitu i samotný poměr rozložení jednotlivých kultur. Pěstované plodiny jsou vystavovány stresu od počátečních fází růstu, který je způsoben půdními, klimatickými i agrotechnickými vlivy a jsou tak náchylnější k poškození různými patogeny a škůdci. K tomuto jevu také přispívá snaha Evropské unie o omezení používání chemických látek v zemědělské a potravinářské výrobě. Rostliny jsou tak napadány mnohem dříve a ve větším rozsahu různými chorobami a škůdci, kteří se vzhledem k monokulturnímu zemědělství šíří s velkou rychlostí a také vyšší intenzitou. Zemědělci jsou tak nepřímou nuceni pěstovat pouze jednoduché a osvědčené plodiny, čímž však dochází ke snižování diverzifikace zemědělství a prvotní problém se tak dále násobí. Vzhledem k omezené soběstačnosti jednotlivých států EU je tak vlastní výroba nahrazována dovozy ze třetích zemí a vzdálených kontinentů, čímž vzniká vysoké fytozaniární riziko zavlečení karanténních a problematických patogenů na zatím nepostížená území. Tímto může být značně ohrožena další zemědělská výroba v dané oblasti.

Vzhledem k výše uvedeným faktům je potřeba klást **vysoký důraz na prevenci a včasnou identifikaci problému v porostech**. Základním předpokladem pro prevenci jsou samozřejmě kromě používání správných agrotechnických postupů také počáteční vstupy již od zakládání porostů ve formě volby správné odrůdy a kvalitního z fytopatologického hlediska zdravotně nezávadného osiva. Vzhledem k nutnosti vyrábět osiva podle vhodných podmínek pro výrobu prakticky po celém světě, je také potřeba jeho kvalitního prověření během výroby i při dovozu právě s ohledem na nebezpečí rozšíření osivem přenosných patogenů. MORAVOSEED CZ a.s. již nyní vynakládá vysoké úsilí i prostředky do testování kvality osiva jako takového, včetně ověřování zdravotního stavu, ale i do dalších způsobů zlepšení kvality osiva.

Dalším neméně důležitým preventivním opatřením proti nekontrolovatelnému vývoji a rozšíření nebezpečných patogenů je **včasná a přesná detekce**. Dnes je kontrolní systém v kompetenci zejména státních rostlinolékařských institucí v jejichž silách však není možnost 100% kontroly nad všemi porosty a dováženými produkty, proto je cílem projektu rozšířit možnosti identifikace a kontroly v širším záběru mezi další odborná pracoviště a poskytnout tak farmářům kvalitní alternativu k řešení problémů se zdravím rostlin. Součástí tohoto přístupu bude i **poradenská činnost zaměřená na doporučení vhodných odrůd pro pěstování, preventivní i následná opatření k jednotlivým problémům**.

Vědecké týmy se zaměří na monitoring různých skupin škodlivých organismů (dále jen ŠO) rostlin (zeleniny), dle svého zaměření (viry, bakterie, plísňe, fytoplazmy, živočišní škůdci). Monitorované druhy ŠO jsou vybrány na základě dotazníků, které byly distribuovány společně se seznamem regulovaných nekaranténních škodlivých organismů (dále jen RNŠO) vydaných v dokumentu „Nařízení komise EU 2016/2031“. Dále bude seznam rozšířen o takové ŠO, které způsobují největší finanční ztráty pěstitelům, kteří byli osloveni pomocí vytvořeného dotazníku. Propojením výzkumně-vzdělávacích institucí se šlechtitelskými podniky a producenty zeleniny se může zlepšit konkurenceschopnost českého a slovenského zelinářství.

Pouze včasnou a správnou identifikací ŠO můžou pěstitelé minimalizovat produkční, ale i finanční ztráty. Dalším kladem přímé identifikace ŠO je **cílené použití chemických přípravků na ochranu rostlin a tím zmenšení jejich dopadu na životní prostředí**.

Výsledkem bude vytvoření základní **spolupráce pro širší monitoring patogenů a hodnocení jejich škodlivosti** v průběhu času. Pro farmáře tak vznikne důvěryhodný a dostupný partner s vybavením a možnostmi pro rychlou detekci a následně i poradenskou činnost. Získaná data lze následně postoupit i institucím pověřeným pro monitoring.